DECIZII

DECIZIA DE PUNERE ÎN APLICARE (UE) 2021/271 A COMISIEI

din 17 februarie 2021

privind prelungirea supravegherii mai stricte pentru Grecia

[notificată cu numărul C(2021) 998]

(Numai textul în limba greacă este autentic)

COMISIA EUROPEANĂ,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,

având în vedere Regulamentul (UE) nr. 472/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 mai 2013 privind consolidarea supravegherii economice și bugetare a statelor membre din zona euro care întâmpină sau care sunt amenințate de dificultăți grave în ceea ce privește stabilitatea lor financiară ([1]), în special articolul 2 alineatul (1),

întrucât:

(1) Ca urmare a expirării asistenței financiare din partea Mecanismului european de stabilitate la 20 august 2018, Decizia de punere în aplicare (UE) 2018/1192 a Comisiei ([2]) a activat o supraveghere mai strictă pentru Grecia pentru o perioadă de șase luni, începând cu 21 august 2018. Supravegherea mai strictă a fost ulterior prelungită de patru ori ([3]), de fiecare dată pentru o perioadă suplimentară de șase luni, ultima dată începând de la 21 august 2020.

(2) Începând cu 2010, Grecia a beneficiat de o asistență financiară considerabilă și, prin urmare, datoriile restante ale Greciei față de statele membre din zona euro, de Fondul european de stabilitate financiară și de Mecanismul european de stabilitate se ridică, în total, la 243 700 de milioane EUR. Grecia a primit sprijin financiar din partea partenerilor săi europeni în condiții preferențiale și, pentru a așeza datoria pe o bază mai sustenabilă, au fost adoptate măsuri specifice în 2012 și, din nou, de către Mecanismul european de stabilitate în 2017. La 22 iunie 2018, s-a ajuns la un acord politic în cadrul Eurogrupului cu privire la implementarea unor măsuri suplimentare menite să asigure sustenabilitatea datoriei. Unele dintre aceste măsuri – inclusiv transferul de sume echivalente veniturilor realizate de băncile centrale naționale din zona euro de pe urma obligațiunilor de stat ale Greciei, deținute în temeiul Acordului privind profitul din activele financiare nete și al Programului privind piețele titlurilor de valoare – pot fi convenite de două ori pe an în cadrul Eurogrupului, pe baza unui raport favorabil în cadrul supravegherii mai stricte referitor la respectarea de către Grecia a angajamentelor sale de politică ulterioare aplicării programului. Activarea primelor patru tranșe de măsuri care vizează datoria și sunt condiționate de politici a fost pusă în aplicare în urma unui acord al Eurogrupului din aprilie 2019, decembrie 2019, iunie 2020 și, respectiv, noiembrie 2020.

(3) Grecia și-a asumat, în cadrul Eurogrupului, angajamentul de a continua și de a finaliza toate reformele-cheie adoptate în contextul programului de sprijin pentru stabilitate din cadrul Mecanismului european de stabilitate (denumit în continuare „programul"), precum și de a garanta atingerea obiectivelor reformelor importante adoptate în cadrul acestui program și al programelor precedente. De asemenea, Grecia s-a angajat să implementeze acțiuni specifice în domenii precum politicile bugetare și bugetar-structurale, asistența socială, stabilitatea financiară, piața muncii și piața produselor, privatizarea și administrația publică. Aceste acțiuni specifice, care sunt prezentate într-o anexă la declarația Eurogrupului din 22 iunie 2018, vor contribui la combaterea dezechilibrelor macroeconomice excesive ale Greciei și a surselor reale sau potențiale de dificultăți economice.

([1]) JO L 140, 27.5.2013, p. 1.

([2]) Decizia de punere în aplicare (UE) 2018/1192 a Comisiei din 11 iulie 2018 cu privire la activarea unei supravegheri mai stricte pentru Grecia (JO L 211, 22.8.2018, p. 1).

([3]) Decizia de punere în aplicare (UE) 2019/338 a Comisiei (JO L 60, 28.2.2019, p. 17), Decizia de punere în aplicare (UE) 2019/1287 a Comisiei (JO L 202, 31.7.2019, p. 110), Decizia de punere în aplicare (UE) 2020/280 a Comisiei (JO L 59, 28.2.2020, p. 9) și Decizia de punere în aplicare (UE) 2020/5086 a Comisiei (JO L 248, 31.7.2020, p. 20).

(4) La 26 februarie 2020, Comisia a publicat raportul de țară pentru 2020 privind Grecia ([4]). Comisia a concluzionat că Grecia se confruntă cu dezechilibre macroeconomice excesive ([5]). Deși în anumite domenii s-au înregistrat progrese vizibile, persistă vulnerabilități semnificative și probleme moștenite din trecut, legate de datoria publică ridicată, de nivelul ridicat al creditelor neperformante din bilanțurile băncilor și de sectorul extern, în contextul unui potențial de creștere încă scăzut și al unei rate ridicate a șomajului. Constatările au fost confirmate ulterior de Raportul privind mecanismul de alertă, adoptat de Comisie la 18 noiembrie 2020 pe baza Regulamentului (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului ([6]), care a fost elaborat în contextul crizei provocate de pandemia de COVID-19, în care Grecia era inclusă printre statele membre care urmau să facă obiectul unui bilanț aprofundat în 2021. În special, Raportul privind mecanismul de alertă arată că, deși datoria publică a scăzut în 2019, se preconizează că aceasta va depăși 200 % din produsul intern brut în 2020, reflectând contracția economică și costul măsurilor necesare pentru atenuarea impactului pandemiei. Sectorul financiar al Greciei este în continuare afectat de o combinație de profitabilitate scăzută, rate de capital sub medie și un stoc mare de credite neperformante. Poziția investițională internațională netă rămâne puternic negativă, deși aceasta include o datorie publică externă mare în condiții extrem de avantajoase, și se preconizează că se va deteriora și mai mult din cauza fluxurilor mai slabe de turiști. Șomajul rămâne foarte ridicat, iar tendința descrescătoare lentă a fost întreruptă temporar de criză.

(5) De la începutul pandemiei, UE și statele sale membre au luat măsuri fără precedent pentru a proteja viețile și mijloacele de subzistență ale oamenilor. Ca răspuns la pandemia de COVID-19 și în cadrul unei abordări coordonate la nivelul Uniunii, Grecia a continuat să adopte măsuri menite să consolideze capacitatea sistemului său de sănătate și a extins setul de măsuri bugetare și de asigurare a lichidității care vin în ajutorul persoanelor și al întreprinderilor celor mai afectate. UE a sprijinit eforturile naționale depuse pentru ieșirea din criza sanitară și pentru atenuarea impactului economic. Ea a pus la dispoziție sume din bugetul său pentru a lupta împotriva virusului, a activat clauza derogatorie generală a Pactului de stabilitate și de creștere, a utilizat deplina flexibilitate a normelor privind ajutoarele de stat și a creat un nou instrument pentru a-i ajuta pe oameni să-și păstreze locurile de muncă – instrumentul european de sprijin temporar pentru atenuarea riscurilor de șomaj într-o situație de urgență (instrumentul SURE). Pe lângă măsurile luate de Banca Centrală Europeană, de Mecanismul european de stabilitate și de Banca Europeană de Investiții, răspunsul UE oferă 750 de miliarde EUR din instrumentul Next Generation EU, sumă care urmează să fie alocată în principal prin Mecanismul de redresare și reziliență. Mecanismul va oferi un sprijin semnificativ pentru punerea în aplicare a reformelor și a investițiilor în vederea consolidării economiilor statelor membre. Mecanismul reprezintă o oportunitate pentru economia Greciei de a se redresa în urma crizei actuale și de a aborda provocările cu care se confruntă în continuare. În plus, în temeiul cadrului financiar multianual pentru perioada 2021-2027, o finanțare din partea UE în valoare de peste 1 000 de miliarde EUR va fi direcționată către priorități noi și consolidate din toate domeniile de politică ale UE, inclusiv către dubla tranziție verde și digitală.

(6) La 18 noiembrie 2020, Comisia și-a publicat cea de-a opta evaluare în cadrul supravegherii mai stricte pentru Grecia ([7]). Ea a concluzionat că, în pofida circumstanțelor nefavorabile generate de pandemie, Grecia a întreprins acțiunile necesare pentru realizarea angajamentelor sale specifice în materie de reformă. Raportul a luat act de faptul că autoritățile au reușit să relanseze lucrările privind angajamentele în materie de reformă în ultimele luni, după o stagnare în prima jumătate a anului 2020 din cauza evenimentelor fără precedent, și au realizat o serie de reforme fundamentale. Instituțiile europene au salutat implicarea strânsă și constructivă în toate domeniile și au încurajat autoritățile să mențină ritmul și, dacă este necesar, să intensifice eforturile pentru a finaliza cât mai curând punerea în aplicare a legislației primare adoptate recent. Este vorba în special despre reformele din sectorul financiar, în care urmează să fie finalizat și adoptat în curând un volum extins de legislație secundară.

(7) În lumina reexaminării aprofundate realizate de Comisie în 2020 și pe baza unei evaluări efectuate de Comisie, Consiliul a examinat Programul național de reformă pentru 2020 și Programul de stabilitate pentru 2020. Consiliul a luat în considerare faptul că necesitatea de a combate pandemia și de a facilita redresarea economică reprezintă un prim pas necesar pentru a permite o ajustare a dezechilibrelor. El a recomandat ([8]) Greciei să ia toate măsurile necesare pentru a combate în mod eficace pandemia, inclusiv prin consolidarea rezilienței sistemului de sănătate, să creeze sisteme de reducere a programului de lucru și să asigure un sprijin de activare eficace pentru a atenua impactul crizei pe plan social și pe planul ocupării forței de muncă, să introducă măsuri vizând furnizarea de lichidități și să promoveze investițiile publice și private într-o serie de domenii de investiții prioritare, inclusiv dubla tranziție verde și digitală. De asemenea, Consiliul a solicitat autorităților să continue și să ducă la bun sfârșit reformele în conformitate cu angajamentele ulterioare aplicării programului, în vederea relansării unei redresări economice sustenabile, odată cu reducerea treptată a constrângerilor impuse ca urmare a pandemiei de COVID-19.

([4]) SWD(2020) 507 final.
([5]) COM(2020) 150 final.
([6]) Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 noiembrie 2011 privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice (JO L 306, 23.11.2011, p. 25).
([7]) Comisia Europeană: Raport privind supravegherea mai strictă – Grecia, mai 2020, Documentul instituțional nr. 127, mai 2020.
([8]) Recomandarea Consiliului din 20 iulie 2020 privind Programul național de reformă al Greciei pentru 2020 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Greciei pentru 2020 (JO C 282, 26.8.2020, p. 46).

(8) Sectorul bancar din Grecia a devenit mai stabil și mai rezilient la șocuri după încheierea programului din cadrul Mecanismului european de stabilitate, însă persistă riscuri moștenite din trecut și importante vulnerabilități structurale, agravate de impactul negativ al pandemiei provocate de coronavirus. Băncile mențin un nivel adecvat de lichiditate, profitând de condițiile politicii monetare acomodative, dar nivelul creditelor neperformante rămâne ridicat, el reprezentând, în septembrie 2020, 58,7 miliarde EUR sau 35,8 % din expunerile brute din credite acordate clienților ([9]). Scăderea observată a stocului de credite neperformante de la nivelul maxim de 107,2 miliarde EUR înregistrat în martie 2016 a continuat în primele nouă luni ale anului 2020, deși într-un ritm mai lent. Cu toate acestea, ponderea mare a împrumuturilor care beneficiază de moratorii privind plata datoriilor indică un risc semnificativ de creștere a necesităților de provizionare și de deteriorare a ratelor de calitate a activelor atunci când moratoriile expiră. Un element-cheie al strategiei băncilor de contracarare a creditelor neperformante rămâne continuarea securitizărilor în cadrul programului Hercule, care urmează să se încheie în prima jumătate a anului 2021. Poziția de capital a băncilor elene este aliniată cerințelor reglementare, însă profitabilitatea acestora este scăzută și ele se confruntă cu o înăsprire a cerințelor de supraveghere și cu o creștere a nevoilor de capital pentru finanțarea procesului de reducere a creditelor neperformante pe termen mediu, în timp ce rentabilitatea este scăzută și se preconizează că va fi supusă unei presiuni și mai mari din cauza efectelor economice ale pandemiei. Ca urmare a acestui fapt, băncile elene sunt în mod special expuse riscului de creștere potențială a costurilor de finanțare și unei noi deteriorări a calității activelor din cauza pandemiei. Autoritățile au luat cu succes măsuri de sprijin sau le-au prelungit în vederea sprijinirii accesului la finanțare al întreprinderilor afectate, în completarea inițiativelor luate la nivelul băncilor comerciale și al administratorilor de credite. De asemenea, ele avansează în ceea ce privește reformele cruciale din sectorul financiar, cu scopul de a îmbunătăți instrumentele existente pentru soluționarea creditelor neperformante, ca urmare a întârzierilor din trecut cauzate de impactul negativ al pandemiei de COVID-19. Aceste reforme, în special revizuirea recent adoptată a regimului fragmentat al insolvenței, pot contribui la atenuarea impactului pe termen mediu al crizei asupra gradului de îndatorare al sectorului privat. Impactul acestor reforme va depinde de promptitudinea și de eficacitatea punerii lor în aplicare.

(9) În pofida progreselor înregistrate în ultimii ani în domenii precum reducerea timpului necesar pentru înregistrarea unei întreprinderi și consolidarea protecției investitorilor minoritari, Grecia se confruntă în continuare cu provocări majore în ceea ce privește mediul său de afaceri și sistemul său judiciar, evidențiate de performanțele slabe din mai multe domenii (de exemplu, executarea contractelor, înregistrarea proprietăților, soluționarea insolvenței etc.). Autoritățile depun în continuare eforturi pentru îmbunătățirea mediului de reglementare și stimularea competitivității, în pofida dificultăților întâmpinate din cauza actualei pandemii de COVID-19. Progresele constante în ceea ce privește punerea în aplicare a reformelor în domeniul justiției, inclusiv acțiunile de sprijinire a medierii, și măsurile recente luate pentru reformarea piețelor de produse și îmbunătățirea supravegherii pieței pot contribui la perspectivele de redresare ale Greciei, dar sunt necesare eforturi suplimentare pentru îmbunătățirea mediului de afaceri. De asemenea, autoritățile avansează în ceea ce privește reformele esențiale pentru îmbunătățirea performanței digitale a Greciei, care rămâne printre cele mai scăzute din UE. Grecia se angajează, de asemenea, să implementeze o reformă majoră a achizițiilor publice până la începutul anului 2021, continuând totodată punerea în aplicare a unor acțiuni complementare pentru a reduce și mai mult sarcina administrativă pentru întreprinderi și pentru cetățeni.

(10) După ce a fost exclusă de la împrumuturi pe piața financiară în 2010, Grecia a început să recâștige accesul la piață prin emisiuni de obligațiuni de stat începând cu luna iulie 2017. Randamentul obligațiunilor de stat elene a început să se reducă ușor, după încheierea cu succes a programului MES în 2018, și a scăzut în mod semnificativ în 2019. De la declanșarea pandemiei, Grecia a emis cu succes atât bonuri de tezaur, cât și obligațiuni pe termen lung, ceea ce indică un acces susținut la finanțarea de pe piață. Actualele condiții favorabile de finanțare sunt susținute de măsuri privind lichiditatea convenite la nivel european, inclusiv de programul Băncii Centrale Europene de achiziționare în regim de urgență în caz de pandemie. Pe baza analizei sustenabilității datoriei prezentate în cel de al 8-lea raport privind supravegherea mai strictă, se preconizează că nevoile de finanțare brute ale guvernului vor crește cu aproximativ 15 % din PIB pe termen mediu.

(11) Având în vedere cele de mai sus, Comisia concluzionează că sunt încă prezente condițiile care au justificat stabilirea unei supravegheri mai stricte în temeiul articolului 2 din Regulamentul (UE) nr. 472/2013. În particular, în ceea ce privește stabilitatea sa financiară, Grecia continuă să se confrunte cu riscuri care, dacă se concretizează, ar putea avea efecte de propagare negative asupra altor state membre din zona euro. Aceste efecte de propagare s-ar putea manifesta în mod indirect, prin impactul asupra încrederii investitorilor și, deci, asupra costurilor de refinanțare ale băncilor și entităților suverane din alte state membre din zona euro.

([9]) *Sursă:* Banca Greciei, măsurători la nivel individual.

(12) Prin urmare, pe termen mediu, este necesar ca Grecia să adopte în continuare măsuri de combatere a surselor reale sau potențiale de dificultăți și să continue implementarea reformelor structurale pentru a sprijini o redresare economică solidă și sustenabilă, în vederea atenuării efectelor unei serii de factori moșteniți din trecut. Printre aceștia se numără încetinirea severă și de durată a creșterii economice în timpul crizei; amploarea datoriei Greciei; vulnerabilitățile sectorului său financiar; interdependența continuă, relativ puternică, dintre sectorul financiar și finanțele publice ale Greciei, inclusiv prin participațiile statului; riscul de contagiune al unor tensiuni puternice în oricare dintre aceste sectoare în alte state membre, precum și expunerea statelor membre din zona euro la datoriile suverane ale Greciei.

(13) Pentru a combate riscurile rămase și pentru a monitoriza îndeplinirea angajamentelor luate în acest sens, pare a fi necesar și adecvat să se prelungească supravegherea mai strictă a Greciei instituită în temeiul articolului 2 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 472/2013.

(14) Greciei i s-a oferit posibilitatea de a-și exprima opiniile cu privire la evaluarea realizată de Comisie, printr-o scrisoare trimisă la 14 ianuarie 2021. În răspunsul său din data de 27 ianuarie 2021, Grecia a fost de acord, în linii mari, cu evaluarea Comisiei referitoare la provocările economice cu care se confruntă și care constituie baza pentru prelungirea supravegherii mai stricte.

(15) Grecia va continua să beneficieze de sprijin tehnic furnizat în cadrul noului Instrument de sprijin tehnic, care va sprijini în special statele membre în ceea ce privește pregătirea și punerea în aplicare a planurilor lor de redresare și reziliență.

(16) Comisia intenționează să colaboreze îndeaproape cu Mecanismul european de stabilitate, în contextul sistemului său de alertă timpurie, pentru punerea în aplicare a supravegherii mai stricte,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

Perioada de supraveghere mai strictă a Greciei instituită în temeiul articolului 2 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 472/2013 și activată prin Decizia de punere în aplicare (UE) 2018/1192 se prelungește cu o perioadă suplimentară de șase luni, începând de la 21 februarie 2021.

Articolul 2

Prezenta decizie se adresează Republicii Elene.

Adoptată la Bruxelles, 17 februarie 2021.

Pentru Comisie
Paolo GENTILONI
Membru al Comisiei